

TDB 27. ULUSLARARASI DİŞHEKİMLİĞİ KONGRESİ
MESLEK SORUNLARI SEMPOZYUMU
(24-25 Ekim 2023 / ATO Congressium - Ankara)

“DİŞHEKİMLİĞİNDE İSTİHDAM”

ÇALIŞMA GRUBU - 3
RAPORU

Her meslekte olduğu gibi dişhekimliğinde de fakülte sayılarının ve kontenjanlarının yüksekliği sorunu bulunmaktadır. Mevcut durumda ülkemizde yaklaşık olarak 48000 dişhekimi bulunmaktadır. Önümüzdeki 5 yıl içerisinde fakültelerden yaklaşık olarak 38000 kişi daha mezun olacaktır.

Sağlık Bakanlığı aile dişhekimliğini ülke sathına yayılması için önümüzde ki 4-5 yıl içerisinde 10 bin dişhekimini istihdam edeceğini açıklamıştır. Eğitim veren 91 fakülte ve eğitime başlayacak olan 14 fakültede öğretim üyesi açığı yaklaşık olarak 6500 – 7500 civarındadır. Bu öğretim üyesi açığının önümüzdeki 4-5 yıl içerisinde ki tanımlanacak yeni kontenjanlar kapatılabilmesi mümkün olsa bile (bu kadar kısa sürede bu sayıda öğretim üyesinin nitelikli olarak yetiştirilebilmesi olanaksız gözükse de) mezun olacak 38000 dişhekiminin en az 24 bin kişinin istihdamı ciddi anlamda sorun olacaktır. Mevcut sayılarla ülkemizde yaklaşık olarak 1600 kişiye bir dişhekimi düşmektedir. Önümüzdeki beş yıl içerisinde bu sayı kontenjanlar sabit kaldığı zaman 900 kişiye bir dişhekimi olacak duruma gelecektir. Dişhekimi istihdamında ciddi anlamda işsizliğin var olacağı bir gerçek bizleri beklemektedir.

2022 yılında tüm ünvanlarda 100.000 kişiye düşen personel sayısı bir önceki yıla göre arttı.

100.000 kişiye düşen toplam hekim sayısı 2021 yılında 217 iken 228'e, 100.000 kişiye düşen toplam diş hekimi sayısı ise 47 iken 50'ye yükseldi. Tüm bölgelerde 100.000 kişiye düşen toplam hekim sayısı bir önceki yıla göre artış gösterdi. 100.000 kişiye düşen uzman hekim, toplam hekim, eczacı ile hemşire ve ebe sayısının en yüksek olduğu bölge Batı Anadolu oldu.

Tablo 18. İBBS-1'e ve Ünvanlara Göre 100.000 Kişiye Düşen Personel Sayısı, 2022, Tüm Sektörler

İBBS-1	Uzman Hekim	Pratisyen Hekim	Toplam Hekim	Toplam Diş Hekimi	Eczacı	Hemşire ve Ebe
İstanbul	151	57	284	69	49	321
Batı Marmara	98	68	201	42	45	370
Ege	121	61	234	52	49	358
Doğu Marmara	101	58	202	47	42	333
Batı Anadolu	157	56	346	65	52	433
Akdeniz	102	63	203	49	50	337
Orta Anadolu	87	67	196	43	45	393
Batı Karadeniz	92	75	197	42	44	402
Doğu Karadeniz	94	80	209	42	46	428
Kuzeydoğu Anadolu	79	77	186	31	34	387
Ortadoğu Anadolu	82	71	181	32	34	395
Güneydoğu Anadolu	69	65	151	28	37	295
Türkiye	112	63	228	50	46	356

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

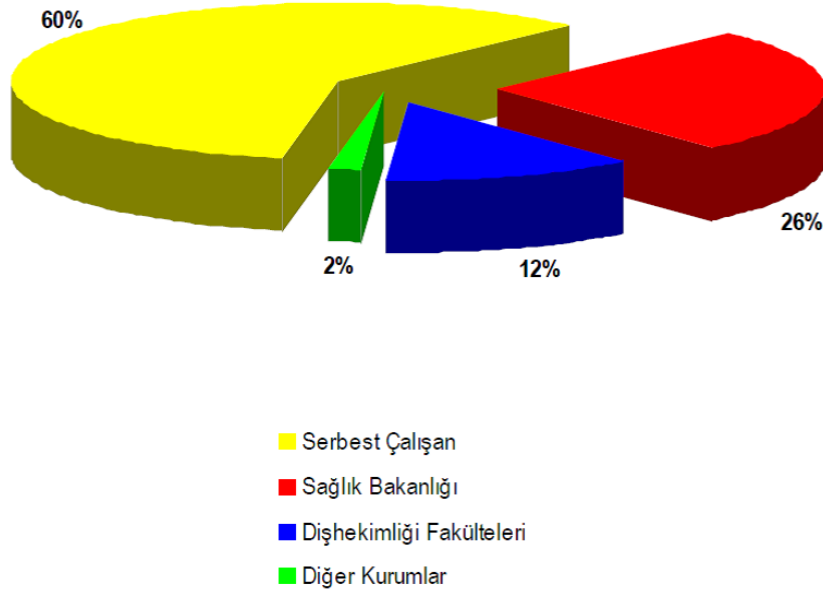
Tablo 17. Sağlık Personelinin Sektörlere ve Ünvanlara Göre Dağılımı, 2022

	Sağlık Bakanlığı	Üniversite	Özel	Toplam
Uzman Hekim	50.289	14.795	30.516	95.600
Pratisyen Hekim	47.865	734	5.098	53.697
Asistan Hekim	18.837	26.554	-	45.391
Toplam Hekim	116.991	42.083	35.614	194.688
Toplam Diş Hekimi	12.154	5.443	24.762	42.359
Eczacı	4.424	749	33.808	38.981
Hemşire	169.588	36.918	37.059	243.565
Ebe	55.942	981	2.709	59.632
Diğer Sağlık Personeli	153.362	23.360	55.939	232.661
Diğer Personel ve Hizmet Alımı	260.500	74.396	203.746	538.642
Toplam Personel	772.961	183.930	393.637	1.350.528

Kaynak: Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Not: Entegre Kurumsal İşlem Platformundan (EKİP) temin edilen personel verilerine Sağlık Bakanlığı merkez teşkilatında çalışan personel dahil edilmedi. Asistan hekim sayısına 2.704 yan dal asistan hekim, toplam diş hekimisi sayısına 2.573 asistan diş hekimisi, eczacı sayısına ise 3.330 ikinci eczacı ve yardımcı eczacı dahil edildi.

DİŞHEKİMLERİNİN ÇALIŞTIKLARI YERE GÖRE DAĞILIMI

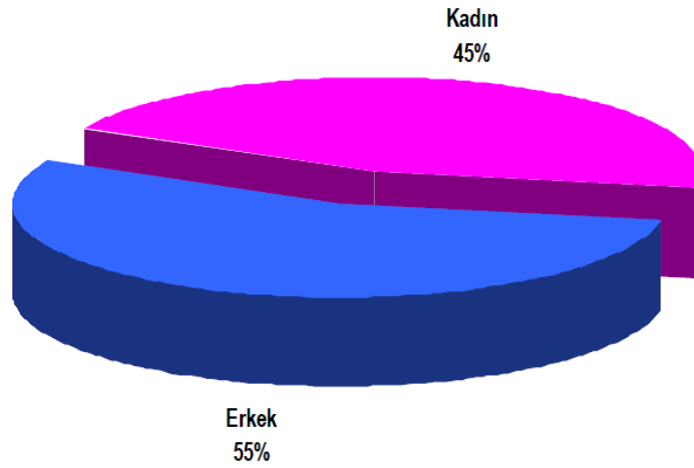
MESLEĞİNİ AKTİF OLARAK YAPAN DİŞHEKİMLERİNİN DAĞILIMI

SERBEST	27.684
KAMU+SERBEST	179
KAMU (Oda Üyesi - Muayenehanesi Yok)	1.664
KAMU (Oda Üyesi Değil)	16.851
TOPLAM	46.378

ODALARA KAYITLI DİŞHEKİMLERİNİN DAĞILIMI

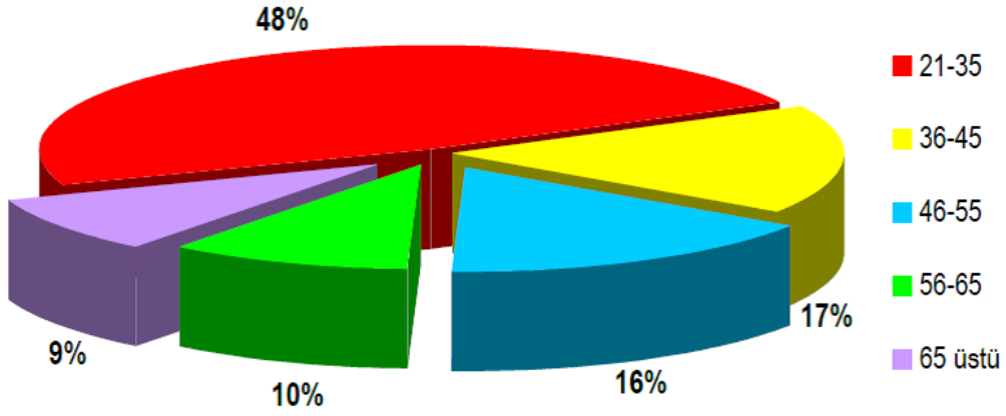
SERBEST	27.684
KAMU+SERBEST	179
KAMU (Oda Üyesi - Muayenehanesi yok)	1.664
ÇALIŞMAYAN DİŞHEKİMİ (Odalara kayıtlı)	3.883
TOPLAM (TDB Üyesi)	33.410

TÜRKİYE GENELİ DİŞHEKİMİ CİNSİYET DAĞILIMI

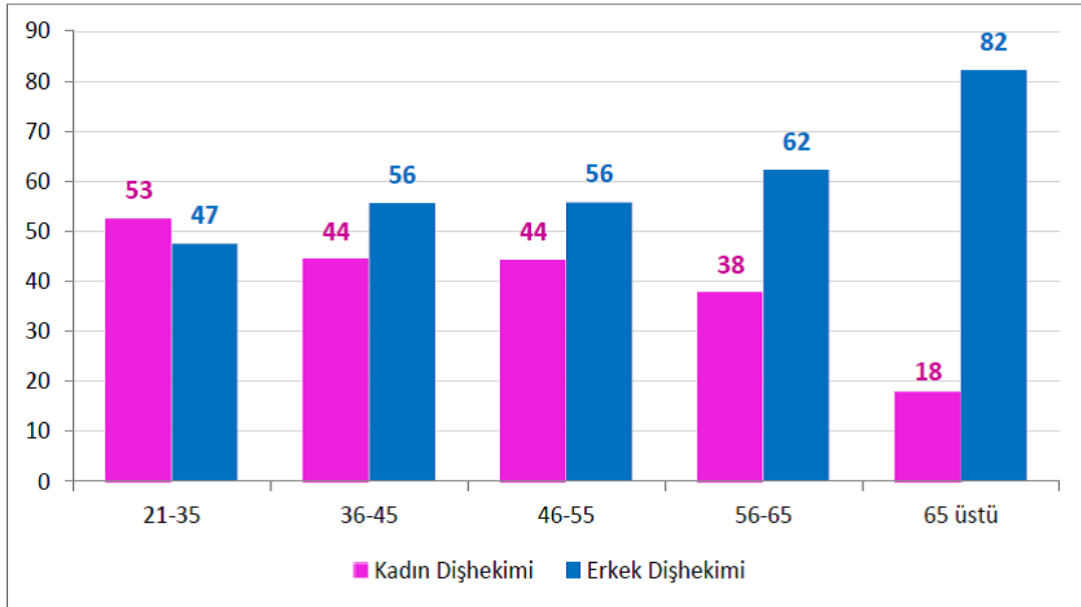

YAŞ VE CİNSİYETE GÖRE DİŞHEKİMİ DAĞILIMI

Yaş Gruplarına Göre Dişhekimleri Dağılımı

Dişhekimlerinin Yaş Gruplarına Göre Kadın-Erkek Dağılımı (%)

Yıl	Fakülte Kontenjanları	Mezun Sayıları	Toplam Dışhekimî Sayısı	Ülke Nüfusu*	Dışhekimine Düşen Nüfus
2017	4.405	2.680	31.684	80.810.525	2.550
2018	5.792	2.991	34.045	82.003.882	2.405
2019	6.421	3.185	37.108	83.154.997	2.234
2020	7.443	3.440	39.438	83.614.362	2.127
2021	8.340	4.014	43.199	84.680.273	1.960
2022	8.807	4.405	46.378	85.279.553	1.839
2023	9.127	5.792	52.170	86.154.191	1.651
2024	9.127	6.421	58.591	87.003.006	1.485
2025	9.127	7.443	66.034	87.832.057	1.330
2026	9.127	8.340	74.374	88.640.569	1.192
2027	9.127	8.807	83.181	89.427.718	1.075
2028	9.127	9.127	92.308	90.192.737	977
2029	9.127	9.127	101.435	90.934.904	896
2030	9.127	9.127	110.562	91.653.660	829

Tablo 1. 2030 yılına kadar dışhekimî sayısının artışı ve dışhekimine düşen nüfus (2023 kontenjan sayılarının artmayacağı varsayılarak hazırlanmıştır).

* TÜİK'in 21 Şubat 2018 tarihli düşük senaryosundaki hesaplama baz alınmıştır. Önceki yıllarda konuyla ilgili dosyalarımızda ana senaryoyu kullanmaktaydık. Ancak son beş yılda gerçekleşen nüfus rakamları düşük senaryonun gerçeğe dönüştüğünü gösteriyor. Biz de bu nedenle bu senaryoyu baz aldık.

YILLARA GÖRE DİŞHEKİMLİĞİ FAKÜLTELERİNE ALINAN ÖĞRENCİ KONTENJANLARI (Yabancı Uyruklu)			
Dönem	Erkek	Kadın	Toplam
2020-2021	722	634	1.356
2021-2022	861	981	1.842
2022-2023	873	1.172	2.045

TÜRKİYE'DE DENKLİĞE BAŞVURAN VE SEVİYE TESPİT SINAVINA (STS) GİREN ADAYLAR		
Yılı	Aday Sayısı	Başarılı Olan Aday Sayısı
2015	245	59
2016	357	58
2017	374	66
2018	445	17
2019	663	40
2020	750	54

AVRUPA ÜLKELERİNDE NÜFUS VE DİŞHEKİMİ SAYILARI*			
Ülke	Nüfus	Aktif dişhekimi sayısı	Dişhekimine düşen nüfus
Almanya	83.166.000	71.108	1.170
Avusturya	8.901.000	5.206	1.710
Belçika	11.549.000	8.871	1.302
Bulgaristan	6.951.000	7.373	943
Çekya	10.693.000	7.914	1.351
Danimarka (2019)	5.822.000	4.190	1.389
Estonya	1.329.000	1.336	995
Finlandiya (2018)	5.525.000	3.954	1.397
Fransa	67.098.000	42.844	1.566
Hırvatistan	4.058.000	3.526	1.151
Hollanda	17.407.000	9.879	1.762
İrlanda	4.963.000	3.292	1.508
İspanya	47.330.000	39.764	1.190
İsveç (2019)	10.327.000	8.003	1.290
İsviçre (2019)	8.606.000	3.481	2.472
İtalya	60.244.000	51.678	1.166
İzlanda	364.000	290	1.255
Kıbrıs (2019)	888.000	1.001	887
Kuzey Makedonya	2.076.000	1.641	1.265
Letonya	1.907.000	1.362	1.400
Lihtenştayn	38.000	51	745
Litvanya	2.794.000	3.100	901
Lüksemburg (2017)	626.000	581	1.077
Macaristan	9.769.000	6.578	1.485
Malta	514.000	269	1.911
Norveç	5.367.000	4.903	1.095
Polonya (2017)	37.958.000	13.331	2.847
Portekiz	10.295.000	11.670	882
Romanya	19.318.000	18.298	1.056
Sırbistan	6.926.000	1.659	4.175
Slovakya	5.457.000	2.887	1.890
Slovenya	2.095.000	1.570	1.334
Yunanistan	10.709.000	13.668	784
Toplam	471.070.000	355.278	1326

* Veriler Eurostat'tan alınmıştır. Tüm nüfus rakamları 2020 yılına aittir, yanında yıl belirtilenler hariç ülkelerin dişhekimi sayıları da 2020 yılına ait verilerdir.

TÜRKİYE'DE NÜFUS ve DİŞHEKİMİ DAĞILIMI

TÜRKİYE	NÜFUSU 2022 (**)	DİŞHEKİMİ SAYISI								ÇALIŞAN TOPLAM DİŞH. SAYISI	DİŞHEKİMİNE DÜŞEN NÜFUS	ODAYA KAY. DİŞHEKİMİ SAYISI	ÇALIŞMAYAN DİŞHEKİMİ SAYISI (*)	GSMH 2022 (\$)
		Sağ.Bak.	MSB (***)	Dışh.Fak.	Üniversite	Belediye	Diğ. Krm.	Krm. Top.	Serbest					
	85.279.553	12.181	119	5.692	153	112	437	18.694	27.684	46.378	1.839	33.410	3.883	10.655

* Odalara kayıtlı dişhekimleri esas alınmıştır.

** Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2022 Nüfus Sayım Sonuçlarından alınmıştır.

*** Milli Savunma Bakanlığı'nın 2010 yılı verileridir.

ÖNERİLER

- a) Yeni dişhekimliği fakültesi açılmaması, var olan kontenjanların dondurulması ve sonrasında ihtiyaç ve talebe göre kontenjanların revize edilmesi,
- b) YKS sınavında Dişhekimliği Fakültesi tercih sıralamasında, tercih edecek öğrenci niteliğinin artırılması açısından ilk 80 bin olan tercih barajının, mesleğin vasfını artıracak şekilde yükseltilerek Tıp Fakültesi için belirlenen 50 bin olan barajın rehber alınarak yeniden düzenlenmesi,
- c) Dişhekimliği Fakültesi kontenjanlarının belirlenmesinde, öğrenci başına düşen öğretim üyesi sayısı, kurulu aktif diş ünitisi sayısı dikkate alınarak planlama yapılması ve YÖK mevzuatında yer alan tüm kurallara tam uyumun sağlanması,

(Kontenjan artışları bu haliyle sürdüğü takdirde 2030 yılına geldiğimizde fakültelerin FDI/ERO bölgelerine göre yetersiz bulduğumuz 1/14 oranını korumak için 7500 civarında öğretim üyesi yetiştirmesi gerekecek.)

- d) Sağlık Bakanlığı bünyesinde tıp alanında uygulanan hizmet sunum kapasitesi planlamasının, özel çalışan dişhekimleri için de ivedilikle gündeme alınması,
- e) Özellikle pandemi süreci ve sonrasında yetersiz ve niteliksiz insan gücü nedeni ile diş protez hizmet sunumunda sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunun ilgili kurumlar tarafından ele alınarak çalışma yapılmasına,
- f) Gelişen dijital dişhekimliğinin, dişhekimleri tarafından uygulanabilmesinin istihdam açısında olumlu katkı yaratacağı düşüncesiyle lisans ve mezuniyet sonrası eğitimlerde anlatımının teşvik edilmesi,
- g) Muayenehanelerde bir dişhekiminin yanından dişhekimi çalışabilmesi için Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi ve gerekli diğer yasal düzenlemenin yapılması,

(TDB kayıtlarına göre muayenehane sayısı 13686; müşterek muayenehane sayısı 1707)

- h) Özel Poliklinik ve ADSM lerde olduğu gibi dişhekimliği muayenehanelerine de bir kereye mahsus ruhsat devrinin yenileme şartı aranmaksızın verilmesi için gerekli mevzuat değişikliğinin yapılması,
- i) Sağlık bakanlığı merkez ve taşra teşkilat yapısında dişhekimi kadrolarının arttırılması,
- j) Dişhekimliği endüstrisinde dişhekimi istihdamının sağlanmasına yönelik düzenleme yapılması,
- k) AR-GE, Belgeleme, Satış Desteği ve Eğitim hizmetleri bölümlerinde dişhekimi istihdamı sağlanmasına yönelik teşvikler verilmesi,
- l) Temel tıbbi bilimlerde, mezuniyet sonrası eğitimin özendirilmesi ve dişhekimliği fakültelerinde temel tıp bilimleri derslerinin bu kadrolar tarafından verilmesi,
- m) Aile dişhekimliği modelinin, pilot çalışma sonuçlarına göre ülke çapına yayılması için gerekli düzenlemelerin yapılması,

- n)** Yetki belgesine sahip 964 (801 adsm/adsp + 163 mua) adet kurum dikkate alındığında sağlık turizminin dişhekimi istihdamı konusunda önemli etkileri olduğu açıktır. Etik ilkelere ve mevzuata bağlı bir şekilde uygulanan sağlık turizminin ölkemizdeki dişhekimi istihdamına olumlu katkısı yadsınamaz. Bu olumlu katkının sürdürülebilir olması için sağlık turizminde yaşanan olumsuzlukların önüne geçilmesi yeni yazılacak sağlık turizmi yönetmeliğinde gerekli önlemlerin alınmasının sağlanması gerekmektedir.

Raporun sunulan öneriler çerçevesinde özellikle Aile Dişhekimliği uygulaması ve nüfusa göre planlamalı hizmet sunumu konusunun detaylandırılması için MSS Çalışma Grubu ve TDB Ağız Diş Sağlığı Hizmetlerinde İnsangücü Planlaması ve Finansman Komisyonu üyelerinin müşterek çalışma yapması önerilmektedir.

TDB 27. ULUSLARARASI DIŐHEKİMLİĐİ KONGRESİ
MESLEK SORUNLARI SEMPOZYUMU
(24-25 Ekim 2023 / ATO Congressium - Ankara)

“DIŐHEKİMLİĐİNDE İSTİHDAM”

ÇALIŞMA GRUBU - 3
KATILIMCILARI

S.N	ADI SOYADI / GÖREVİ
1	Dişhekimi Fatih Güler <i>(TDB Sorumlusu) (Baőkan)</i> TDB Merkez Yönetim Kurulu Üyesi
2	Dişhekimi Deniz Çağında İzmir Dişhekimleri Odası Başkanı
3	Büşra Çelik Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü Çalışma Uzman Yardımcısı
4	Prof. Dr. Suat Özcan Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Temsilcisi Gazi Üniversitesi Dişhekimliği Fakültesi Öğretim Üyesi
5	Serkan Topçu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü Hukuk Daire Başkanlığı Çalışma Uzman Yardımcısı
6	Dişhekimi Hamza Turan Kocaeli Dişhekimleri Odası Denetleme Kurulu Başkanı
7	Fatih Uysal DİŐSİAD Yönetim Kurulu Üyesi

İsimler soyadı alfabetiğine göre sıralanmıştır.